

Izobraževalni program
Slovenščina kot učni jezik
na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja

2. srečanje
Gorica, 23. marec 2018

Slovenski jezik v Italiji —
pojavi jezikovnega stikanja
in jezikovne marginalizacije/2

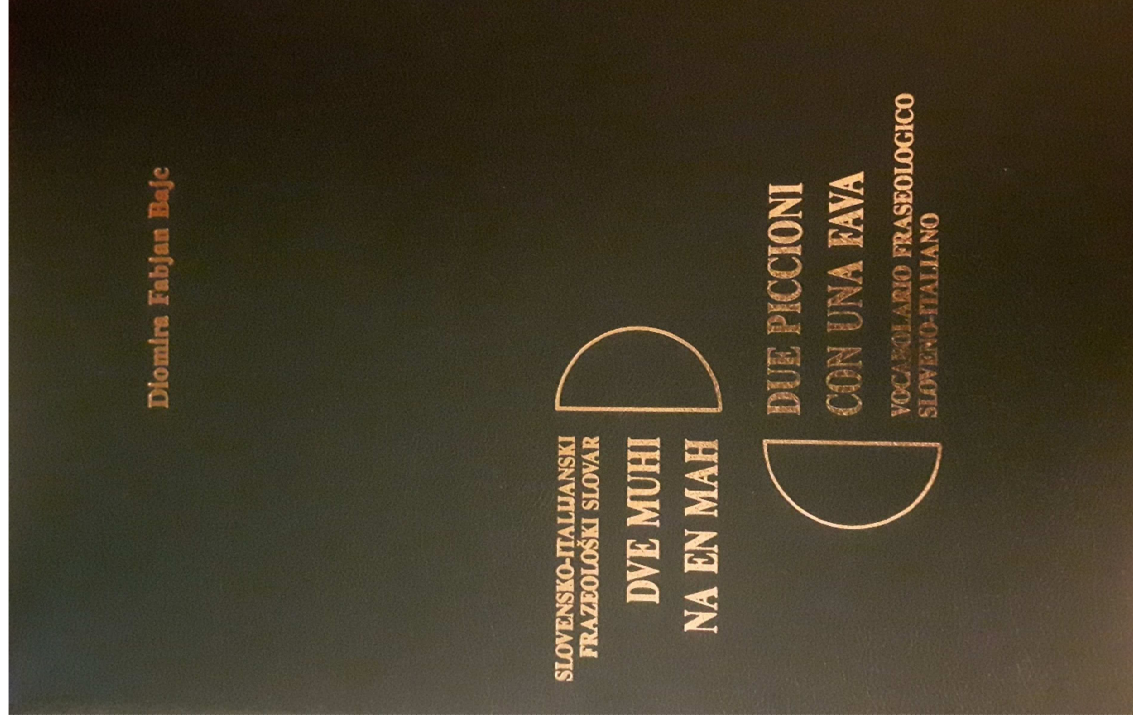
Dr. Matejka Grgič

Kaj so pojavi jezikovnega stikanja?
Kaj pa pojavi jezikovne marginalizacije?

1. Od kod izhajajo / kaj jih povzroča?
2. Kateri so najznačilnejši pojavi (italijansko→slovenskega) jezikovnega stikanja?
3. Katere so posledice pojavov jezikovnega stikanja?

Vaja 1:

Prepoznavanje pojavov jezikovnega stikanja

Za kateri pojav stikanja gre?

Ni dvigala, naredila sem dve nadstropji stopnic.
Ko sem dobila negativno oceno, sem ostala slabo.

Kako stojiš?

Mama mi stalno razbiva škatle.

Če ne napišem naloge, se počutim v krivdi.

Profesorica jo ima z mano.

Ne vem, če bom zmogla ... trda bo!

Malo otrok vzame zjutraj avtobus za v šolo.

Zdaj kot zdaj še nimam teh informacij.

Že ki si, mi lahko poveš, kdaj bo odmor?

Želim vam dobro delo.

Vaja v dvojicah

Frazni glagoli (frazna raba glagolov)

IMETI

BITI

DELATI/NAREDITI

Za gornje glagole poiščite čim več primerov frazne rabe (frazemov). Ločite jih v dve skupini:

- a. frazeme, ki so značili predvsem za območje italijansko-slovenskega stikanja;
- b. frazeme, ki so splošno prisotni v slovenskem prostoru.

Zgled:

- a. *Imam voljo delati.*
- b. *Imam vraga za petami.*

Vaja v skupinah

Razvrstite pojave jezikovnega stikanja

A. Frazeološki kalk

B. Terminološki kalk

- ☐ Trgovina je odprta 24 ur na 24.
- ☐ Mislim, da nisem na višini za to nalogo.
- ☐ Delavci so v dopolnilni blagajni.
- ☐ Obračunajo se dohodki družinske celice.
- ☐ Povej hitro, ker imam silo / sem na sili.
- ☐ S snovjo smo na dobri točki.
- ☐ Delo je vse bolj prekarno, vse manj je odvisnih delavcev.
- ☐ Učite se, da ne boste naredili grde figure.
- ☐ Zjutraj si morajo otroci v koloniji narediti posteljo.
- ☐ Habilitirana sem za natačejni razred L-Lin21.

Vaja v skupinah

Kaj je terminologija?

Têrmin: poimenovanje strokovnega pojma, nastopa v strokovni komunikaciji
(leksem: besedna enota jezika kot celote; pojavlja se tudi v splošni, nespecializirani komunikaciji).

Terminologija:

- veda, ki se ukvarja s termini
- množica vseh terminov (nekega področja)

Têrmin $\neq$ leksem

enoznačen oz. enopomenski

večpomenski

ustaljen in čimbolj nespremenljiv

pomen se spreminja glede na sobesedilo + okoliščine

jasno opredeljiv s strokovno definicijo

pomen in raba sta opisana v (opisnem) slovarju

raba je lahko normirana (zakoni, pravilniki, ...)

raba $\leftrightarrow$ standard (pragmatika)

Termin prevajamo s terminom, splošni leksem s splošnim leksemom

2 težavi s termini

1. termini prehajajo iz strokovnega v splošni jezik
2. termine moramo prevajati s termini

davčna prijava
zdravstveni okraj
občinski center
prva pomoč
potrdilo o rojstvu

http://www.smejse.it/2018/01/25/prevajanje_vsakdan/
<http://www.smejse.it/2018/03/15/sola-delo/>

Vaja 2:

Prevajanje terminov

Pri katerem prevodu se uporablja strokovni termin?

Alternanza scuola lavoro =

- a. izmenjava šola-delo; b. obvezna delovna praksa za dijake

Settimana verde =

- a. zeleni teden b. šola v naravi

Settimana bianca =

- a. beli teden b. zimovanje

Registro elettronico =

- a. elektronski register b. e-redovalnica

Lavagna interattiva multimediale =

- a. multimedijaska tabla b. interaktivna tabla

Cassa continua =

- a. neprekinjena blagajna b. nočni trezor

Vaja v skupini

Vaja 3:

Lažni prijatelji

Podčrtajte lažne prijatelje
in jih nadomestite z besedami, ki so v slovenskem prostoru običajnejše:

Na šagri bodo kioski s hrano in pijačo.
Tomaž je pri telovadbi zelo agilen.
Pošlji mi ažurniran seznam učencev.
Jana je doktorirala že tri leta po maturi.
Na univerzi smo imeli zanimivo lekcijo.
Študenti, ki obiskujejo našo šolo, se pridno učijo.
Angleščino študiramo že na osnovni šoli.
Šola mora biti povezana s teritorijem.
Pri nas imamo res dober organik za slovenščino.

Vaja v dvojicah

Za vsak par poiščite primer rabe paronima (v slovenščini);
paronim nadomestite z običajnejšo besedo

Skupina A

- Abonma/abbonamento;
- Argument/argomento;
- Rekvizit/requisito;
- Magazin/magazzino;
- Komerclist/commercialista;
- Ordinirati/ordinare;
- Organik/organico.

Skupina B

- Civilen/civile;
- Fiksni/fisso;
- Forfetaren*/forfettario;
- Patent/patente;
- K(i)josk/chiosco;
- Atlet/atleta;
- Bankomat/bancomat.

Vaja v skupini

Vaja 4:

Drugi pojavi stikanja

Za katere pojave gre/1?

- Ravnatelj banke ima tajnico.
- Akreditacija izobraževalnih pobud je zahtevna.
- Ta proizvod ima dober odnos cena-kakovost.
- Poseg predsednika smo vsi poslušali.
- Koncertu sledi družabnost.

- Morali bi iti v šolo, namesto so šli na morje.
- Reši dokument na desktopu.
- Profesorji so bili pridni.
- Ponujamo vse za vašo hišo in vrt.

- Predavateljica je govorila o svoji izkušnji.
- Izročim vam gradiva.

Za katere pojave gre/?

- Dobrodošli na inštitut / šolo.
- Sledimo vse dijake.
- Vzgajamo k večjezičnosti.
- Stojimo na strani dijakom.
- Zahvalimo predsednika.

Zahvalim se predsedniku.
Odprem razpravo.

Gre se za pomembno vprašanje.
Se diplomiram.
Si pričakujem.
Se kandidiram.

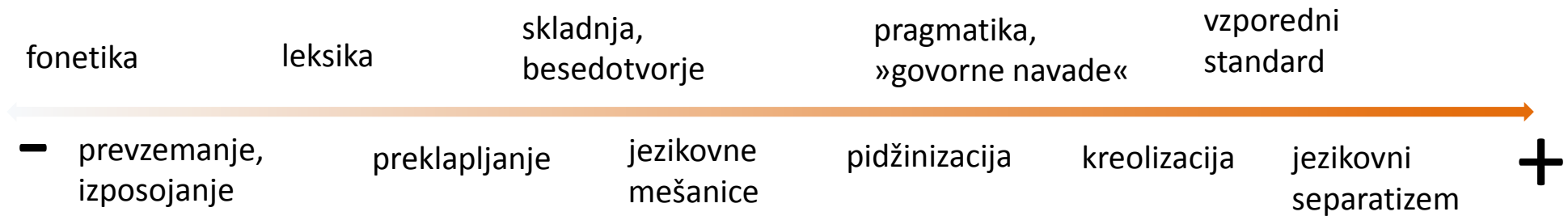

3. Katere so posledice pojavov jezikovnega stikanja?

Jezikovno stikanje in jezikovna marginalizacija

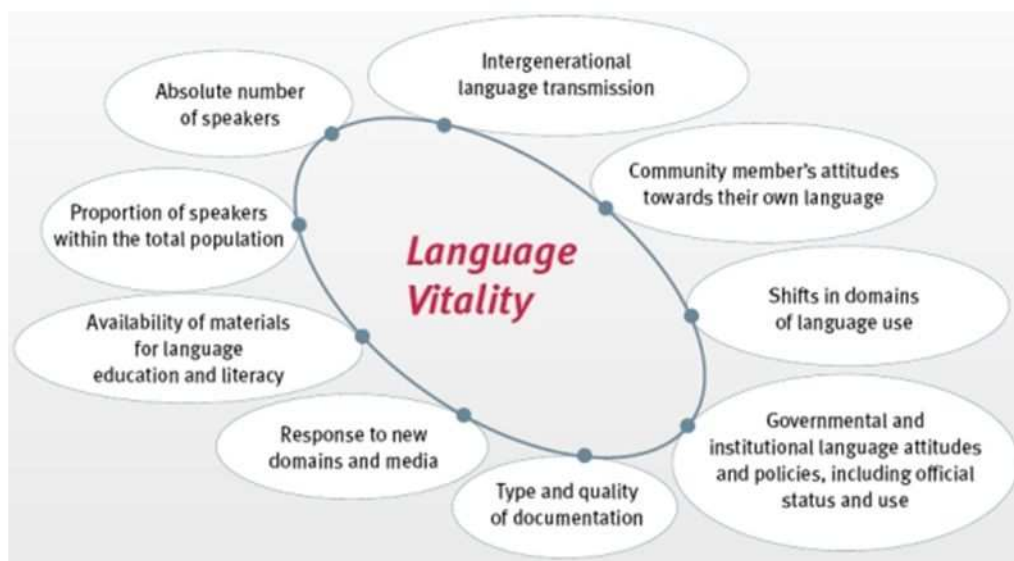
percepcija vs. stanje
neznanje/nepoznavanje vs. izbira
stigma in/ali povečevanje vs. razumevanje

Zakaj je identifikacija (samo) z ozko skupnostjo govorcev lahko „nevarna“?

Language Vitality and Endangerment paper

Vprašanja, ideje, predlogi ...?

m.grgic@slori.org

